

SİVİL MÜDAFAA VEKALETLERARASI İŞBİRLİĞİ VE KARŞILIKLI YARDIM NİZAMNAMESİ

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi :16.5.1959, No: 4/11635

Dayandığı Kanunun Tarihi : 9.6.1958, No: 7126

Yayımlandığı R. Gazetenin Tarihi :26.6.1959, No: 10237

Yayımlandığı Düsturun Tertibi : 3, Cildi: 40, S. 1085

Madde 1 – 7126 sayılı Sivil Müdafaa Kanununun şumulüne giren bütün hizmet ve faaliyetlerin Dahiliye Vekaletince planlanması ve icrası sırasında alınacak karar ve tedbirlere mütaallik Vekaletlerarası işbirliği ve Karşılıklı Yardım hususlarında bu nizamname hükümleri tatbik olunur.

Madde 2 – Bu Nizamnamenin şumulüne giren işbirliği ve karşılıklı yardım hususları; Dahiliye Vekaleti "Sivil Müdafaa İdaresi Reisliği" tarafından ifa olunur.

Madde 3 – Vekaletlerin hava korunmasına ait işleri, 5593 sayılı kanunun 3 üncü maddesine tevfikân "Yüksek Hava Korunma Komisyonu" tarafından yurdun topyekün müdafaası prensiplerine uygun olarak verilecek esaslara göre tanzim olunur.

Madde 4 – Tabii afetler sahaları haricinde kalan hassas bölgeler, Dahiliye ve Milli Müdafaa Vekaletlerince müştereken tesbit olunur. Bu tesbitte; bölgelerin, siyasi, sınai, kültürel, ekonomik, maddi, manevi ve askeri ehemmiyetleriyle mevki ve vaziyetleri, nüfus kesafetleri ve her bölge içerisinde bulunan resmi ve hususi müessese ve teşekküllerin harb gücüne tesir dereceleri gibi hususlar nazarı dikkate alınır.

Madde 5 – Milli Müdafaa Vekaleti;

a) Aktif müdafaa, erken ihbar, patlamayan bomba ve mermilerin (Güdümlüler dahil) kaldırılması ve zararsız hale getirilmesi hususlarını kendi mesuliyeti altında sağlar.

b) Hangi bölgelerin ve tesislerin düşman faaliyetine daha çok maruz kalabileceği hakkında bilgi verir.

c) Taarruz vasıtaları, şekilleri ve muhtelif bölge ve tesislere karşı kullanılacak bomba cins ve çaplarıyla sığınak mukavemetleri hakkında malûmat verir.

d) Çeşitli düşman faaliyetlerine karşı yapılacak müdafaa için teknik tavsiyelerde bulunur. Nükleer, biyolojik ve kimyevi silahların hususi tesirlerinden korunma çareleri ve diğer sıhhi ve tıbbi tedbirler hakkında malûmat verir.

e) Sivil müdafaa merkez ve mahalli hizmet teşkilatı personeli ile resmi veya hususi daire, müessese ve teşekküller ile fabrikalar personelinin ve bütün halkın yetiştirilmesi için lüzumlu eğitim programlarının tanziminde; kurs, konferans ve tatbikatlarda Dahiliye Vekaletinin yardım isteklerini yerine getirir ve icabında vazifeli personelin kendi müesseselerinde yetiştirilmesini temin eder.

f) Kıyı ve sınır bölgeleriyle hareket bölgelerindeki korunma prensipleri hakkında teklif ve tavsiyelerde bulunur.

g) Kendi vekaletine ait sabit tesislerin sivil müdafaa planlarını hazırlar ve Dahiliye Vekaletiyle anlaşmak suretiyle tatbik eder.

h) Harbin sebep olduğu felaketlerin giderilmesi hususunda imkan dahilinde sivil müdafaa makamlarına yardımda bulunur.

Madde 6 – Maarif Vekaleti;

a) Sivil müdafaa merkez ve mahalli hizmet teşkilatı personeli ile resmi veya hususi daire, müessese ve teşekküllerle fabrikalar personelinin, gençliğin ve bütün halkın yetiştirilmesi için Dahiliye Vekaletinden bildirilecek esasları, eğitim ve öğretim müesseselerinde tatbik eder. Lüzumunda, vazifeli personelin ve halkın kendi müesseselerinde yetiştirilmesini temin veya Sivil Müdafaa İdaresi tarafından açılacak okul, kolej, enstitü, kurs ve konferanslara öğretmen verir, kanununun 23 üncü maddesinde derpiş olunan eğitim, öğretim, neşriyat ve propaganda hizmet ve faaliyetlerinin tahakkuk ettirilmesi maksadıyla Dahiliye Vekaletinden yapılacak her çeşit yardım ve işbirliği isteklerini yerine getirir.

b) Bozguncu tesirlere karşı milli morali ayakta tutmak, içtimai sarsıntılara, panik ve kargaşalıklara mani olmak için milli bünyeyi takviye edici ve maneviyatı yükseltici tedbirler alır veya Sivil Müdafaa İdaresi makamlarınca bu yolda alınacak tedbir ve tertiplerin tahakkukuna yardım eder.

c) Her derecede milli eğitim müesseselerinin, müze ve kütüphanelerin ve lüzum görülen anıtların ve eski eserlerin tabiat afetlerinden, sabotajdan ve her türlü hava taarruzlarından korunması ve taşınabilir kıymetlerin icabında tahliye veya seyrekleştirilmesine mütaallik hususi sivil müdafaa tedbir ve tertiplerini alır ve aldırır.

Madde 7 – Nafia Vekaleti;

a) Hassas bölgeler dahilindeki şehirlerden yapılacak intikallerde ve umumi tahliyede takip olunacak kara yollarının her an trafiğe açık bulundurulmasını temine ve icabında yeni yollar ve köprüler ve amme idarelerine lüzumlu bina ve tesisler vücade getirmeğe matuf planları; Dahiliye Vekaletinin mütalaası alınmak suretiyle hazırlar ve tatbik eder.

b) Yurda şamil umumi ve hassas bölgelere ait mahalli sivil müdafaa planlarında derpiş olunan nafia hizmetlerinin ifasına mütaallik tertip ve tedbirleri alır ve aldırır.

c) Fevkalade halin devamı müddetince işletilmesi zaruri ve hayati ehemmiyeti haiz amme tesislerinin teknik onarımlarında ilgili idarelere gerekli yardımlarda bulunur.

d) Sivil müdafaa merkez ve mahalli hizmet teşkilatı personeli ile resmi veya hususi daire, müessese ve teşekküllerle fabrikalar vazifeli personelinin teknik eğitimi için kurslar ve konferanslar tertip ve idare eder; Sivil Müdafaa İdaresi tarafından açılacak okul, kolej, enstitü, kurs ve konferanslara öğretmen verir ve sivil müdafaa mevzularında Dahiliye Vekaletinden yapılacak yardım ve işbirliği isteklerini yerine getirir.

e) Kendisine ait tesislerle hususi idare ve belediyelere ve hususi şirket ve şahıslara ait tesislerde; harbin muhtemel tesirlerinden mütevellit hasarların izalesi için ilgililerle müştereken gerekli tedbir ve tertipleri alır ve aldırır.

f) Kendi vekaletine ait nafia tesislerinin yangından, tabii afetlerden, sabotajlardan ve her türlü hava taarruzlarından korunmasına mütaallik hususi sivil müdafaa tedbirlerini alır ve aldırır.

Madde 8 – Ticaret Vekaleti;

a) Yurda şamil umumi ve hassas bölgelere ait mahalli sivil müdafaa planlarında derpiş olunan iaşe hizmetleri için lüzumlu teşkil ve tesisleri, iaşe ve zaruri ihtiyaç maddeleri stoklarını vücade getirir, ikmal işlerini sağlar.

b) Hayati ve en lüzumlu istihlak maddeleri için mevzuat hükümleri dairesinde resmi ve hususi müesseselere, barıştan itibaren stoklar yaptırır ve bunların muhafazası, yurdun lüzum görülen yerlerine nakli ve tevzii için gerekli tedbirleri alır ve aldırır.

c) Sağlık ve Emniyet Bölgeleri ile umumi tahliyede sivil halkın yerleştirileceği (Kabul Bölgeleri) nde ve hassas bölgelere dahil şehirler civarındaki emniyetli yerlerde; umumi iaşe hizmetlerinin ifasına kifayetli teşkilatın kurulmasına ve işletilmesine, gıda maddelerinden başlamak suretiyle zaruri ihtiyaç maddeleri stoklarının yapılmasına ve ikmaline, tahsis ve tevzi sistemlerine mütaallik planları, Dahiliye Vekaletinin mütalaası dahilinde hazırlar ve tatbik eder.

d) Mühim ticari müesseselerin, gıda maddeleri, akaryakıt ve hububat stoklarının yangından, tabiat afetlerinden, sabotajdan ve her türlü düşman taarruzlarından korunması ve taşınabilir kıymetlerin icabında tahliye veya seyrekleştirilmesine mütaallik hususi sivil müdafaa tedbir ve tertiplerini alır ve aldırır.

Madde 9 – Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti:

a) Nükleer, biyolojik ve kimyevi silahların hususi tesirlerinden korunma çareleri ve diğeri sıhhi ve tıbbi tedbirler hakkında malûmat verir.

b) 6020 sayılı kanunla kabul edilen (Harb zamanında sivillerin korunması) na dair 12 Ağustos 1949 tarihli Cenevre Sözleşmeleri hükümlerine tevfikan Milli Müdafaa, Dahiliye, Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaletlerince müştereken tesbit edilecek (Sağlık ve Emniyet Bölgeleri) dahilinde sağlık müessesesi ve teşekküllerini kurar, teçhiz eder ve işletir.

c) Hassas bölgeler dahilindeki şehirlerden yapılacak intikallerle umumi tahliyenin her safhasında sağlık kontrolünün ifasında kifayetli teşkilatın ve sağlık müesseselerinin kurulmasını, işletilmesini, tıbbi malzeme, ilaç, teçhizat ve personel ikmal işlerini Dahiliye Vekaletinin mütalaası alınmak suretiyle planlar ve tatbik eder.

d) Yurda şamil umumi ve hassas bölgelere ait mahalli sivil müdafaa planlarında derpiş olunan sağlık hizmetleri için lüzumlu personeli yetiştirir. Sağlık müessesesi ve teşekküllerini ve tıbbi malzeme, ilaç, teçhizat stoklarını vücuda getirir, ikmal işlerini sağlar.

e) Her çeşit harb silah ve vasıtalarının tesirlerinden korunma çareleri, musabların ve yaralıların kurtarılması, sıhhi hizmetlerin ifa tarz ve şekilleri hususlarında sivil müdafaa merkez ve mahalli hizmet teşkilatı personeli ile resmi veya hususi daire, müessesesi ve teşekküllerle fabrikalar personelinin ve halkın; sağlık müesseselerinde tertipleyeceği kurs ve konferanslarla yetiştirilmesini temin eder; Sivil Müdafaa İdaresi tarafından açılacak okul, kolej, enstitü, kurs ve konferanslara öğretmen verir. Topyekün sivil müdafaa hizmet ve faaliyetlerinin kendi vekaletini alakadar eden konuları ile eğitim ve öğretim mevzularında Dahiliye Vekaletinin yardım ve işbirliği isteklerini yerine getirir.

f) Kendisine bağlı veya murakabesi altında bulunan sağlık teşekküllerinin işbirliği ile sıhhi tesislerin yangından, tabiat afetlerinden, sabotajdan ve her türlü hava taarruzlarından korunmasına, icabında tahliye veya seyrekleştirilmelerine mütaallik hususi sivil müdafaa tedbir ve tertiplerini alır ve aldırır.

Madde 10 – Gümrük ve İnhisarlar Vekaleti;

a) Fevkalade halin devamı müddetince halk ihtiyacı olarak temini zaruri inhisar maddeleri stoklarının yapılmasına, ikmaline, tahsis ve tevzi sistemlerine mütaallik planları; Dahiliye Vekaletinin mütalaası alınmak suretiyle hazırlar ve tatbik eder.

b) Sivil müdafaa hizmet ve faaliyetlerinin gerektiği şekilde yürütülmesini temin maksadiyle kendi vekaletini ilgilendiren mevzularda Dahiliye Vekaletinden yapılacak yardım ve işbirliği isteklerini yerine getirir.

c) Kendi vekaletine ait sabit tesislerle depo ve antrepoların yangından, tabii afetlerden, sabotajlardan ve her türlü hava taarruzlarından korunmasına ve taşınabilir kıymetlerin icabında tahliye veya seyrekleştirilmesine mütaallik hususi Sivil müdafaa tedbir ve tertiplerini alır ve aldırır.

Madde 11 – Ziraat Vekaleti;

a) Fevkalade halin devamı müddetince istihsalin sekteye uğramaması için; tohumluk, damızlık ve kereste depoları tesisini memlekette mevcut ziraat alet ve makinelerinin işler halde bulunmasını temine, lüzumlu madde, malzeme ve yedek parça stokları vucüde getirmeğe, teknik personel yetiştirmeğe tamir atelyeleri ve ikmal merkezleri açmağa mütaallik planları Dahiliye Vekaletinin mütalaası alınmak suretiyle hazırlar ve tatbik eder.

b) Yurda şamil umumi ve hassas bölgelere ait hususi sivil müdafaa planlarında sivil müdafaa kuvvetleriyle halk ihtiyacı olarak tesbit edilen ziraat maddeleri istihsalini teşvik ve takip eder ve mümkün olanları kendi çiftliklerinde yetiştirir.

c) İstihsalin azalmaması için fevkalade hallerde yapılacak ziraat usul ve şekilleri hakkında yetiştirici neşriyat ve propaganda yapar ve kendi vasıtalarıyla muhitindeki ziraat işlerine yardım eder.

d) Kendi vekaletine bağlı tesislerde; yangından, tabiat afetlerinden ve harbin muhtemel tesirlerinden mütevellit zirai hasar ve kayıpların önlenmesi için gerekli sivil müdafaa tedbirlerini alır ve aldırır.

Madde 12 – Münakalat Vekaleti;

a) Tehlike haberlerinin sivil müdafaa idare merkezlerine ulaşması ve buralardan hassas bölgeler halkına, istihsal ve ulaştırma merkezlerine yayılması maksadiyle gereken emin ve seri, telli ve telsiz muhabere ve irtibat sistemini Dahiliye Vekaleti Sivil Müdafaa İdaresiyle müştereken kurar ve işletir.

b) Talep vukuunda ikaz ve alarm haberlerinin yayılması maksadiyle mevcut PTT şebekesini fevkalade halin icaplarına da cevap verebilecek şekilde tevsi ve islah eder ve her an işler halde bulundurur.

c) Fevkalade halin devamı müddetince bütün yurtda arızasız işletilmesi zaruri münakale, muhabere ve mürasele sisteminin kurulmasına ve işletilmesine, personel yetiştirilmesine, yedek parça, madde ve malzeme stokları tesis ve ikmaline, hassas bölgeler civarındaki emin yerler ile umumi tahliyede kabul bölgelerinin, yurdun her bölgesiyle irtibatlandırılmasının teminine mütaallik planları; Dahiliye Vekaletinin mütalaası alınmak suretiyle hazırlar ve tatbik eder.

d) Yurda şamil umumi ve hassas bölgelere ait hususi sivil müdafaa planlarında derpiş olunan münakale, muhabere ve mürasele hizmet ve faaliyetleri için lüzumlu tesis ve teşkilleri tevsi ve ikmal eder ve icabında yenilerini vucüde getirir.

e) Sivil müdafaa merkez ve mahalli hizmet teşkilatı personeli ile resmi veya hususi daire, müessese ve teşekküllerle fabrikalar personelinin teknik eğitimi için kendi imkanlarına göre kurslar ve konferanslar tertip ve idare eder; Sivil Müdafaa İdaresi tarafından açılacak okul, kolej, enstitü, kurs ve konferanslara öğretmen verir ve kendi vekaletini ilgilendiren mevzularda Dahiliye Vekaletinden yapılacak yardım ve işbirliği isteklerini yerine getirir.

f) Alakalı vekaletlerle işbirliği yapmak suretiyle demiryolu müteharrik malzemesiyle deniz taşıtlarında ve demir yolu, deniz ve kara nakil vasıtaları fabrika ve atölyelerinde büyük köprüler, limanlar ve hava meydanlarında harbin muhtemel tesirlerinden mütevellit hasarların süratle giderilmesi için gerekli tedbirleri alır ve tatbik eder.

g) Münakale, muhabere ve mürasele tesis ve vasıtalarının yangından, tabiat afetlerinden, sabotajdan ve her türlü hava taarruzlarından korunmasına, icabındayer değiştirmesine mütaallik sivil müdafaa tedbir ve tertiplerini alır ve aldırır.

Madde 13 – Sanayi Vekaleti;

a) Yurda şamil umumi ve hassas bölgelere ait hususi sivil müdafaa planlarında yer alan, harb zamanına mahsus sanayi maddeleri ihtiyacını temin eder.

b) Harbin devamı müddetince işletilmesi zaruri amme tesislerinin ve doğrudan doğruya harb gücünü destekliyen ana sanayi yedek parça, madde ve malzeme stoklarının yapılmasına, ikmaline ve hasara uğrayanların eski hale getirilmesine ve halk ihtiyacı sanayi maddelerinin teminine mütaallik planları, Dahiliye Vekaletinin mütalaası alınmak suretiyle hazırlar ve tatbik eder.

c) Devlet Sektörüne ve hususi sektöre ait fabrika ve müesseselerin, korunma prensiplerinin tesbitine esas olmak üzere, kapasiteleri ve teknik hususiyetleri hakkında Sivil Müdafaa İdaresi makamlarına malûmat verir.

d) Sivil müdafaa merkez ve mahalli hizmet teşkilatı personeli ile fabrika ve müesseseler ve kendi vekaletine bağlı sınaî müessese ve kurumlar sivil müdafaa personelinin teknik eğitimi için kurslar ve konferanslar tertip ve idare eder; Sivil Müdafaa İdaresi tarafından açılacak okul, kolej, enstitü, kurs ve konferanslara öğretmen verir ve bu mevzularda Dahiliye Vekaletinden yapılacak yardım ve işbirliği isteklerini yerine getirir.

e) Devlet ve hususi sanayi tesislerinin yangından, tabiat afetlerinden, sabotajlardan ve her türlü hava taarruzlarından korunmalarına ve icabında tahliye ve seyrekleştirilmelerine mütaallik hususi sivil müdafaa tertip ve tedbirlerini alır ve aldırır.

Madde 14 – Basın-Yayın ve Turizm Vekaleti;

a) Sivil müdafaa idare merkezlerinden veya doğruca radar kontrol merkezlerinden bildirilecek alarm haberlerini Devlet radyoları ile derhal neşrettirir.

b) Sivil müdafaa personelinin ve halkın yetiştirilmesi maksadiyle Sivil Müdafaa İdaresi tarafından hazırlanacak eğitim programlarını mevcut yayın vasıtaları ve Devlet radyolarıyla yayımlar.

c) Fevkalade hallerde halkın maneviyatının yükseltilmesi ve paniklerin önlenmesi maksadiyle Sivil Müdafaa İdaresi tarafından verilecek haberleri ve tavsiye olunacak tedbirleri radyolarda ve bültenlerde vaktinde neşrettirir.

d) Eğitim, öğretim, neşriyat ve propaganda hizmet ve faaliyetlerinin tahakkuk ettirilmesi maksadiyle Dahiliye Vekaletinden yapılacak her çeşit yardım ve işbirliği isteklerini yerine getirir.

e) Fevkalade hallerde, düşman tarafından, memleket aleyhine yapılacak her türlü maksatlı neşriyat ve propagandanın önlenmesine veya tesirsiz hale getirilmesine mütaallik tedbirleri ilgili vekaletlerle müştereken alır ve tatbik ettirir.

f) Kendisine bağlı tesislerde ve Devlet radyolarında harbin muhtemel tesirlerinden mütevellit hasarların izalesine, sabotajlardan ve her türlü hava taarruzlarından korunmasına mütaallik hususi sivil müdafaa tertip ve tedbirlerini alır ve aldırır.

Madde 15 – İmar ve İskan Vekaleti;

a) Sağlık ve emniyet bölgeleriyle kabul bölgelerine nakledilecek sivil halkın iskanına, müstahsil hale getirilmelerine mütaallik planları; Dahiliye -Vekaletinin mütalaası alınmak suretiyle- hazırlar ve tatbik eder.

b) Sivil müdafaa hizmet ve faaliyetlerinin tahakkuk ettirilmesi mevzuunda Dahiliye Vekaletince vuku bulacak yardım ve işbirliği isteklerini yerine getirir.

Madde 16 – Bu nizamnamede zikredilmeyen vekaletlerin sivil müdafaa hizmet ve faaliyetlerine mütaallik vazifeleri; alakalı vekaletle Dahiliye Vekaleti arasında müştereken tertip ve tanzim olunur.

Vekaletler, yukarıki maddelerde tasrih olunmamakla beraber kanunun şumulüne dahil ve kendi ihtisas şubeleriyle alakalı her mevzuda Dahiliye Vekaletince vakı yardım ve işbirliği taleplerini yerine getirmekle mükelleftirler. Acil hallerde şifahen yapılan talepler, yazı ile de teyit edilir.

Vekaletlere bağlı veya murakabelerine tabi mülhak bütçeli idarelerle iktisadi devlet teşekkülleri ve müstakil umum müdürlükler, işbirliği ve karşılıklı yardım mevzularında alakalı vekaletlerle birlikte mütalaa olunur.

Madde 17 – 7126 sayılı Sivil Müdafaa Kanununun 4 üncü maddesine istinaden hazırlanmış ve Devlet Şurasınca tetkik edilmiş olan bu nizamname hükümleri, Resmi Gazete ile neşri tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

Madde 18 – Bu nizamname hükümlerini İcra Vekilleri Heyeti yürütür.